

En rapport från Kristdemokraterna i Göteborg



VÄRDIGHET OCH VALFRIHET

- En äldreomsorg för framtiden

Webbplats: www.kdgoteborg.se

Facebook: www.facebook.com/kristdemokraternagbg

Twitter: @KD_Gbg

Instagram: [kristdemokraternagbg](https://www.instagram.com/kristdemokraternagbg)

E-post: gbg@kristdemokraterna.se

Innehåll

1. Inledning.....	4
Kristdemokraterna vill	5
2. Bakgrund.....	7
2.1 Ideologi	7
2.1.1 Personalism.....	7
2.1.2 Ofullkomlighet.....	7
2.1.3 Förvaltarskap.....	7
2.1.4 Subsidiaritet	7
2.1.5 Solidaritet	8
2.2 Nuläge i Göteborgs äldreomsorg	9
2.3 Vad säger Socialstyrelsen och Kolada?.....	11
2.3.1 Känsla av ensamhet.....	11
2.3.2 Ojämnt över staden.....	11
3. Nya ambitioner.....	12
3.1 Ett rikare liv för äldre.....	12
3.1.1 Värdighet och valfrihet	12
3.1.2 Erbjud hemtjänst utan biståndsbedömning	13
3.1.3 Stadsövergripande program för socialt innehåll.....	13
3.1.4 Mat och nutrition	14
3.1.5 Boendesituation.....	15
3.2 Stadens organisation	16
3.2.1 Öronmärk pengarna till äldreomsorgen	16
3.2.2 Starta fler hemtagningsteam	16
3.2.3 Äldreboendegaranti	17
3.2.4 Bättre uppföljning.....	17
3.2.5 Kontinuerlig uppföljning av värdighetsgarantier	17
3.2.6 Upphandlingar med kvalitet.....	18
3.2.7 Äldreperspektivet i tjänsteutlåtanden.....	18



3.3 Chefer och medarbetare	19
3.3.1 Satsning på ledarskap och chefer	19
3.3.2 Bättre hälsa hos personalen	19
3.3.3 Öka kompetensen hos hemtjänsten	20
3.3.4 IT och Teknik en självklar del av framtida äldreomsorg	20
4. Sammanfattning	21
Kontakt	22
Kristdemokraterna Göteborg	22
Post – och Besöksadress	22
Postadress	22
Besöksadress	22

1. Inledning

Äldreomsorgen står inför utmaningar. Vi lever allt längre och ställer allt högre krav på kvalitet och tillgänglighet. Det är i allt väsentligt en mycket positiv utveckling. Men den måste mötas av åtgärder som ger förutsättningar för en bättre, tryggare och värdigare äldreomsorg. Det är mot denna bakgrund Kristdemokraterna i Göteborg funnit det nödvändigt att utveckla äldrepolitiken.

Äldreomsorgen befinner sig i ett spännande utvecklingsskede. Valfrihetsreformen, LOV, som ger äldre möjlighet att välja utförare av hemtjänst, kommer att förändra Göteborgs verksamheter. Detta samtidigt som allt fler äldre väljer att använda sig av avdrag för hushållsnära tjänster.

Demografins utmaningar knackar snart på dörren, och antalet äldre personer inom äldreomsorgen som har stora och mycket komplexa ohälsoproblem kommer att utgöra en allt större utmaning. Sammantaget kommer dessa utvecklingstendenser leda till nya krav och önskemål från äldre, och detta måste politiken hantera.

Kristdemokraterna står för en politik som ser varje människa som en unik person. Vi tror att alla människor har kroppsliga, själsliga, andliga samt sociala behov. Respekten för människan skall vara grundstenen i framtidens äldrevård.

Våra äldre förtjänar att bli bemötta med respekt och värdighet. Att få bo i en trygg och kärleksfull miljö omgiven av personer med kompetens och tid för uppdraget ser vi som en självklarhet. Våra äldre känner bäst sina egna behov. Detta måste vara utgångspunkten till all äldreomsorg. Vi tror på en politik som låter varje människa behålla sin personlighet även i äldre dagar. Äldreomsorgen ska kännetecknas av delaktighet, värdighet, trygghet och valfrihet.

Föreliggande rapport har inte ambitionen att ge ett heltäckande besked kring hur detta ska göras i detalj, och inget av förslagen kommer ensamt att lösa de problem som finns inom äldreomsorgen i Göteborg. Men rapporten innehåller viktiga steg i rätt riktning och alla förslagen är möjliga att genomföra i Göteborg.



Kristdemokraterna vill

Ett rikare liv för äldre

- Utöka valfriheten för de äldre genom att ge möjlighet att välja leverantör av hemsänd mat.
- Att Göteborg ska erbjuda äldre över 75 år möjlighet till hemtjänst utan biståndsbedömning.
- Att möjligheten att välja tid för insats ska förtydligas för att säkerställa de äldres inflytande över sin egen vardag.
- Att det tas fram ett stadsövergripande program för socialt innehåll inom äldreomsorgen. Där ska finnas kartläggning kring antalet träffpunkter och eventuellt behov av nya.
- Se över möjligheterna att i större utsträckning använda IT, TV-spel och liknande för att underlätta motion och aktivitet hos äldre med vård och omsorgsbehov.
- Att träffpunkterna i staden ska ha generösa öppettider och helgöppna träffpunkter ska erbjudas.
- Alla stadens äldreboenden ska erbjuda kvällsmat eller nattmål till de boende, och tillse att ingen har längre nattfasta än elva timmar.
- Införa en markupplåtelsegaranti för vissa sociala verksamheter, såsom äldreboenden och skolor.
- Välkomna konkurens och sociala entreprenörer

Stadens organisation

- Att medel till äldreomsorgen ska öronmärkas och inte vara möjliga att omfördela i stadsdelen.
- Starta hemtagningsteam, med rätt kompetenser, över hela staden för att underlätta hemgången från sjukhus till det egna boendet.
- Införa en äldreboendegaranti som innebär att alla över 85 år som så önskar, får plats på särskilt boende utan biståndsbeslut.
- Ta fram en stadsövergripande plan för systematisk kvalitetsuppföljning av äldreomsorgen i Göteborg.
- Genomföra kontinuerlig uppföljning av värdighetsgarantierna, och tillse att de efterföljs.
- Utredda möjligheten till kompensation då värdighetsgarantierna inte efterlevs.



- Genomföra regelbundna informationskampanjer för att tillse att alla äldre vet var de ska vända sig med klagomål eller synpunkter rörande äldreomsorgen i Göteborg.
- Att staden ska ta fram en strategi som tillförsäkrar att kvalitet vägs in tillsammans med kostnad, i kommande upphandlingar.
- Införa ett äldreperspektiv jämte andra perspektiv i stadens tjänsteutlåtanden.

Chefer och medarbetare

- Tillse att cheferna inom äldreomsorgen har ett rimligt antal medarbetare att ansvara för.
- Införa tydliga rutiner över hela staden, för hur ansvarig chef ska följa upp en sjukskrivning med start redan från första dagen.
- Ha en tydlig plan över staden kring friskvård för medarbetarna.
- Att staden erbjuder fler alternativ till kompetensutveckling, och tydliga karriärmöjligheter.
- Att Göteborg lägger fokus på hur IT och teknik kan utveckla äldreomsorgen.

2. Bakgrund

2.1 Ideologi

Kristdemokraterna grundar sina politiska ställningstaganden utifrån grundläggande ideologiska principer om hur vi människor ska förhålla oss till varandra och hur samhället i övrigt ska fungera. Några av dessa principer påvekar i högsta grad våra förslag och bör därför diskuteras i detta sammanhang.

2.1.1 Personalism

Varje människa är ett mål i sig. Ingen annan människa får äga henne eller på ett kränkande sätt utnyttja henne. Varje människa är unik, men behöver gemenskap med andra för att leva och utvecklas. Människan har såväl kroppsliga och själsliga som andliga behov. Det kristdemokratiska samhällsarbetet tar därför sin utgångspunkt i människans helhet och betonar människans behov av gemenskap.

2.1.2 Ofullkomlighet

Människan är förnuftig och kan välja mellan att göra bra och dåliga handlingar, och hon är ansvarig för sina egna handlingar. Vi kan göra gott, men en snabb titt i vår omvärld och bakåt i historien visar att vi också kan ställa till med mycket ont. Vi är ofullkomliga. Insikten om denna ofullkomlighet gör att vi exempelvis eftersträvar maktodelning för att inte enskilda människor eller grupper ska få alltför mycket makt och den ger oss ödmjukhet inför den egna politiska insatsen.

2.1.3 Förvaltarskap

Vi har ett ansvar att bruka och bevara, i stället för att slita, slänga och förbruka. Allt vi gör påverkar både samtid och efterkommande. Det gäller samhällets alla områden, men kanske framför allt synen på samhällsekonomin och miljön.

2.1.4 Subsidiaritet

Kristdemokraterna eftersträvar att beslut ska fattas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå. Det familjen kan bestämma på egen hand, ska inte kommunerna lägga sig i. Det kommunerna klarar på egen hand får inte bli en fråga för riksdag och regering.

Samhället består av flera gemenskaper som efter människans behov byggs och utvecklas genom sitt sociala umgänge. Föreningslivet, församlingar, företag,



kommuner och landsting är exempel på sådana gemenskaper. Högre nivåer i samhället ska stödja lägre nivåer, huvudsakligen varje person, utan att för den skull styra dem.

2.1.5 Solidaritet

Solidaritet kan definieras som den medmänsklighet och kärlek, som utgår från den gyllene regeln - allt vad du vill att människor ska göra mot dig ska du också göra mot dem. Vi vill värna alla människors liv, frihet och värdighet, oavsett geografiskt avstånd. Vi vill solidarisera oss med de svaga och förtryckta, sträva efter social rättvisa, utjämna strukturella orättvisor och skapa en rättvis fördelning av samhällets goda. Alla räknas och omfattas av samhällsgemenskapen.

2.2 Nuläge i Göteborgs äldreomsorg

Inför valet 2010 lovade Marina Johansson (S), ansvarigt kommunalråd för äldreomsorgen, att Göteborg skulle vara bäst av storstäderna på äldreomsorg. Det kan låta som ett bra mål att sätta upp, men sanningen är att Göteborg låg i topp när löftet formulerades. Därefter har det bara gått utför och vi har blivit omsprungna av både Malmö och Stockholm i flera av de indikatorer som socialstyrelsen presenterar årligen. Stockholm har högre nöjdhet än Göteborg på alla indikatorer utom en vad gäller hemtjänsten. När det kommer till äldreboendesidan så har både Malmö och Stockholm högre siffror än Göteborg som hamnar i botten av storstadsligan.

	Nöjd med äldreboendet som helhet	Känner förtroende för personalen	Upplever boendet som tryggt	Upplever måltiderna som trevliga	Vet var man framför synpunkter
Riket	83	87	89	70	47
Stockholm	81	84	86	67	48
Malmö	80	82	87	66	51
Göteborg	80	82	87	66	46
Angered	66	70	83	58	35
Östra Göteborg	67	70	79	56	46
Örgryte-Härlanda	84	83	88	67	46
Centrum	84	84	87	69	49
Majorna-Linné	83	85	87	67	50
Askim-Frölunda-Högsbo	81	81	89	66	50
Västra Göteborg	81	85	89	68	46
Västra Hisingen	88	92	91	76	42
Lundby	82	77	85	63	48
Norra Hisingen	80	83	86	72	39

Andel (%) ganska/mycket Andel (%) flertalet/alla Andel (%) ganska/mycket Andel (%) ganska/mycket Andel (%) ja

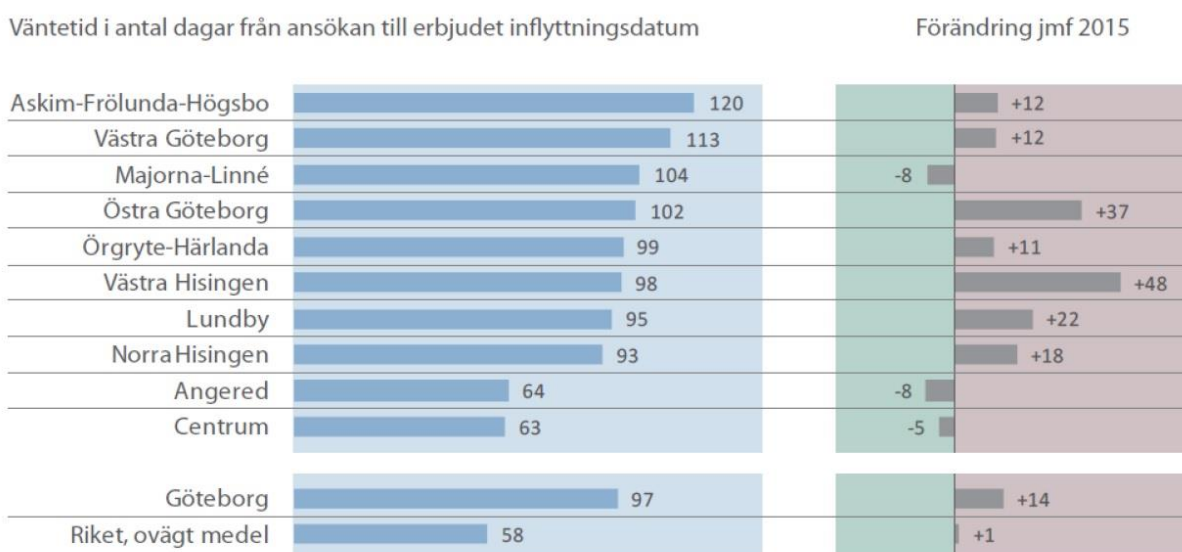
I tabellen syns fem av de indikatorer som mäts av Socialstyrelsen.

Ett hundratal kommuner i Sverige har genomfört Lagen Om Valfrihet, LOV, vilket innebär att brukarna får välja utförare av exempelvis hemtjänst. De rödgröna i Göteborg har satt sig på tvären och vägrat släppa in fler utförare i hemtjänsten. Stockholm införde LOV från början och det är tydligt att äldre där är nöjdare med sina möjligheter att påverka sin egen vardag.¹ Göteborg har istället infört den så kallade Göteborgsmodellen som haft till mål att de äldre ska få vara med och påverka mer och ha större inflytande över vilka tjänster som utförs. Den viktigaste skillnaden mot LOV:en är att de äldre inte har möjlighet att välja vilken aktör som utför tjänsten. I Göteborg finns idag alltså inget annat val än kommunen om du inte är nöjd. Satsningar har gjorts under det sista året, de har dock inte hunnit sätta sig i organisationen ännu och det gör att det inte är möjligt att utvärdera dem. Ett exempel på en sådan satsning är Attraktiv hemtjänst. Här har de rödgröna centralt satsat pengar för att de vill se en ökad

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20356/2016-10-2-tabellbilaga.pdf>

bemanning och öka inflytandet för de äldre. Problemet är att av de 200 miljoner som de rödgröna säger sig satsa placeras en stor del om i stadsdelarna och det är svårt att säga hur mycket resurser som faktiskt kommer äldreomsorgen till del.

Ramtid ska införas i Göteborg, vilket är bra, det ger de äldre mer inflytande över vad som ska göras med tiden de fått biståndsbedömt. Ramtid innebär att biståndshandläggaren tar beslut om hur många timmar hemtjänst den äldre behöver per vecka eller månad. Sen ska den äldre tillsammans med den som är kontaktperson ta fram en genomförandeplan där själva utförandet planeras. Den äldre och personalen styr på så sätt gemensamt över tiden. Det är dock av stor vikt att följa upp detta så att inte äldre får mindre tid för att biståndshandläggarna är osäkra på hur de vill använda tiden. Vilket skett i andra kommuner där rambeslut införts.



Göteborg har idag långa köer till äldreboenden och korttidsboenden. De långa köerna gör att de som fått ett biståndsbeslut ändå kan få vänta upp till tre månader på ett erbjudande om plats på äldreboende. Detta är också förknippat med stora kostnader då Göteborg har många äldre som ligger kvar på Sahlgrenska färdigbehandlade och väntar på plats på äldreboende. När man studerar brukarenkäter och statistik kring trivsel och valfrihet blir det också uppenbart att ojämlikheten över staden är stor. I Göteborg svarar åttio procent av de äldre att de är nöjda eller mycket nöjda med sitt äldreboende. Men inom staden är variationerna stora, på Västra Hisingen svarar åttioåtta procent att de är nöjda, medan samma siffra i Angered är sextiosex procent.²

² <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20356/2016-10-2-tabellbilaga.pdf>

2.3 Vad säger Socialstyrelsen och Kolada?

I oktober presenterade Socialstyrelsen sin årliga rapport om äldreomsorgen och hemtjänsten, ”Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2016- En rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och särskilt boende”.

I rapporten framgår att äldre som har äldreomsorg i Sverige generellt sätt är nöjda och tycker att den fungerar bra. Vid en närmare titt på de olika indikatorerna blir det dock uppenbart att vi har saker kvar att göra i Göteborg. Fakta om situationen i Göteborg är också hämtad från jämförelsesidan, ”Kommun – och landstingsdatabasen”, *Kolada*.³

Många äldre göteborgare upplever det svårt att få tag på hemtjänstpersonalen vid behov, nära hälften upplever inte att de kan påverka vid vilken tid personalen kommer, och över fyrtio procent svarar att de inte vet var de ska vända sig för att framföra synpunkter och klagomål.⁴

2.3.1 Känsla av ensamhet

Fyrtiosex procent av de som har hemtjänst i Göteborg svarar att det är ganska svårt, eller mycket svårt att få tag på hemtjänstpersonalen vid behov, i Stockholm är samma siffra trettiosex procent. Kanske mest alarmerande är den känsla av ensamhet, som över hälften av de äldre som har hemtjänst ger uttryck för.

Äldreboendena erbjuder dock fler gemensamma aktiviteter än tidigare års mätningar ger uttryck för, och sextiofyra procent av de äldre svarar att de är nöjda med aktiviteterna som erbjuds. Kvinnorna är betydligt nöjdare än männen, och männens nöjdhet har sjunkit mot tidigare år. Vad gäller möjligheten till utomhusvistelse svarar dock bara lite mer än hälften, att de är nöjda.⁵

I rapporten som rör äldreboenden och innehåller svar på frågor om trivsel, matsituationen, personalen och de gemensamma utrymmena bland annat, så har Göteborg lägst nöjdhet bland storstäderna. Stockholm och Malmö har högre siffror än Göteborg på sexton av tjugo indikatorer.⁶

2.3.2 Ojämligt över staden

Det är också möjligt att jämföra mellan stadsdelarna och med de enskilt drivna boendena. De boenden som drivs i enskild regi har högre nöjdhet på samtliga indikatorer jämfört med Göteborgs sammanslagna siffror. Det finns stadsdelar som sticker ut, på äldreboendesidan har Östra Göteborg lägst siffror på i princip alla indikatorer, medan Majorna-Linné och

³ http://www.kolada.se/?_p=index

⁴ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20356/2016-10-2-tabellbilaga.pdf>

⁵ Göteborgs stad uppföljningsrapport 3 2016, Kvalitetsrapport hemtjänst och äldreboende

⁶ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20356/2016-10-2-tabellbilaga.pdf>

Västra Hisingen har högt värde på flera indikatorer. Inom hemtjänsten däremot ligger Majorna-Linné i botten och Västra Göteborg i topp. Här återkommer ett problem som Göteborg brottas med på i stort sett alla välfärdsområden, ojämlikheten över staden.⁷

3. Nya ambitioner

Kristdemokraternas mål för omsorgen om äldre människor är att äldre ska kunna leva aktiva liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Äldre ska kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till vård och omsorg av god kvalitet. För att kunna svara upp mot dessa mål behöver äldreomsorgen utvecklas och anpassas efter morgondagens äldre och samhällsutvecklingen i stort. Förslagen vi tagit fram nedan är en viktig del i framtidens äldreomsorg i Göteborg.

Vi har valt att dela in våra förslag i tre områden, *Ett rikare liv*, *Stadens organisation*, och *Chefer och medarbetare*.

3.1 Ett rikare liv för äldre

3.1.1 Värdighet och valfrihet

Kristdemokraternas utgångspunkt är att där det går att utöka valmöjligheter och välbefinnande, och samtidigt upprätthålla god kvalitet, kontroll och effektivitet, där ska människors valfrihet få största möjliga spelrum. Att genomföra LOV:en och mer valfrihet inom den tid som är biståndsbedömd är steg i rätt riktning. Vi vill utöka valfriheten till att gälla val av äldreboende och leverantör av mat inom hemtjänsten.

Bara hälften av stadens äldre (51 procent) svarar att de är nöjda med att kunna påverka sina tider för insats från ex hemtjänsten, samtidigt svarar stadsdelarna att de äldre kan välja tid för insats. Den stora diskrepansen mellan vad stadsdelarna säger sig erbjuda och brukarna upplever sig få är problematisk. Här måste möjligheten att välja tid förtydligas så att de äldre får ett större inflytande över sin egen vardag.

- Utöka valfriheten för de äldre genom att ge möjlighet att välja leverantör av hemsänd mat.
- Att möjligheten att välja tid för insats ska förtydligas för att säkerställa de äldres inflytande över sin egen vardag.

⁷ Göteborgs stad uppföljningsrapport 3 2016, Kvalitetsrapport hemtjänst och äldreboende

3.1.2 Erbjud hemtjänst utan biståndsbedömning

Äldre i behov av hjälp från kommunen måste i dag ansöka om insatser och få sina behov prövade i en så kallad biståndsbedömning. Så slås det fast i socialtjänstlagen, som har höga och välmenande ambitioner när det gäller att individanpassa insatserna. För den som upplever ett starkt behov av stödinsatser och omvårdnad kan dock en sådan process uppfattas som tålamodsprövande, förmynderimässig och starkt styrd uppifrån.

Vid fråga om ekonomiskt bistånd krävs en noggrann biståndsbedömning för att undvika fusk och för att garantera säkerhet i bidragssystemen. Det är dock mer tveksamt om det alltid finns skäl till en sådan bedömning av personer som vänder sig till kommunen med vädjan om att få ta del av den kommunala äldreomsorgen. Det finns idag ett par kommuner som erbjuder äldre möjlighet till hemtjänst utan biståndsbedömning. Göteborg bör införa samma möjlighet för alla över 75 år, för att öka äldres egenmakt och självbestämmande med förhoppning om att det kan innebära att fler äldre i Göteborg kan känna trygghet inför sitt åldrande.

- Att Göteborg ska erbjuda äldre över 75 år möjlighet till hemtjänst utan biståndsbedömning.

3.1.3 Stadsövergripande program för socialt innehåll

Äldreomsorgen håller generellt sätt en hög kvalitet, trots det upplever många äldre ensamhet och en brist på meningsfullhet. Livet tappar då sin mening och livsglädjen försvinner.

Äldreboendets utformning eller högre personalbemanning i sig är inte tillräckligt för att säkra äldres välbefinnande. Det krävs mer för att vi ska kunna känna hopp och livsglädje.

Hemtjänst och äldreboende kan aldrig kompensera för familj och föreningsliv, men en viktig del kan vara att erbjuda ett större utbud av socialt innehåll inom äldreomsorgen. Äldre som är pigga har möjlighet att besöka stadens träffpunkter för äldre och delta i föreningslivet.

Träffpunkterna i Göteborg är flera och har varierat utbud, dock behöver öppettiderna ses över då i stort sätt alla erbjuder öppettider bara på vardagar under dagtid. Kvällstid och helger är det stängt. Störst risk för ensamhet lider dock de som inte längre orkar gå, och sällan lämnar sin lägenhet. Ensamheten inom äldreomsorgen måste brytas.

Det finns ingen entydig beskrivning av begreppet socialt innehåll. I en rapport som tagits fram av fackförbundet Famna, 2012, framkommer följande som exempel på socialt innehåll: att få känna sig behövd, värdigt liv efter personens önskemål, dialog med anhöriga, delaktighet i vardagen och omvärlden, guldkant, meningsfullhet, vänligt bemötande och samvaro.⁸

⁸ http://media.famna2012.famna.org/2013/07/Socialt_inneh%C3%A5ll_i_%C3%A4ldreomsorgen.pdf

Idag finns exempel på äldreboenden i Göteborg som ordnar cykelutflykter med hjälp av motionscykel och bilder på en skärm, vilket ger en känsla av att cykla utomhus. Några äldreboenden i staden erbjuder flera aktiviteter på vardagarna och någon under helgen, men det finns mycket kvar att göra då det finns många som inte erbjuder någon gemensam aktivitet på helgen, och bara några få under veckorna.

Vi vill att Göteborg ska göra en kartläggning över det sociala innehåll som idag erbjuds, och ta fram ett program som på ett strukturerat sätt visar hur ett förstärkt socialt innehåll i äldreomsorgen ska genomföras. Kommunen kan inte ensamt bryta de äldres ensamhet och isolering, civilsamhälle, volontärer och föreningar har nyckelroller och det är viktigt att de släpps in i stadens offentliga verksamheter. Samverkan med civilsamhället ska därför uppmuntras i programmet.

- Att det tas fram ett stadsövergripande program för socialt innehåll inom äldreomsorgen. Där ska finnas kartläggning kring antalet träffpunkter och eventuellt behov av nya.
- Se över möjligheterna att i större utsträckning använda IT, TV-spel och liknande för att underlätta motion och aktivitet hos äldre med vård och omsorgsbehov.
- Att träffpunkterna i staden ska ha generösa öppettider och helgöppna träffpunkter ska erbjudas.
- Att civilsamhället släpps in i verksamheterna, och att deras engagemang och idéer uppmuntras.

3.1.4 Mat och nutrition

Äldres mat och måltider bör ges ökat fokus eftersom mat, livskvalitet och välbefinnande hänger ihop. Vi vill utöka valfriheten inom äldreomsorgen till att omfatta hemsänd mat. Vi vill även se bättre möjligheter till hemlagad mat, både i särskilt boende och när man bor kvar hemma med hemtjänst.

Idag svälter var femte svensk över åttio år ihjäl. Aptiten försvinner när man blir äldre, vikten av god och näringsrik mat blir därmed än mer avgörande.⁹

Det är också viktigt att måltidssituationen upplevs som trevlig och lockande, liksom att maten smakar gott. Sextiosex procent av de äldre är nöjda med måltidssituationen och sjuttioen procent tycker att maten smakar bra. Det är för låga siffror, och precis som vad gäller annat är skillnaderna stora inom staden, mest nöjda med hur maten smakar är de äldre i Majorna – Linné, och minst nöjda är boende i Östra Göteborg.

⁹ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23924464.ab>

Nittiotre procent av stadens äldreboenden serverar kvällsmat/nattmål, det är en hög siffra, men med tanke på att mellan femtiofyra och åttiofyra procent av de äldre som bor på äldreboende, har en planerad åtgärd mot undernäring, bör siffran vara 100 procent.¹⁰

Det är också viktigt att tillse att nattfastan för de äldre inte blir för lång, om äldre somnar innan nattmålet men vaknar vid fyra-fem på morgonen kan de få vänta på frukosten tills alla stigit upp vid nio. Det är viktigt att ingen har längre nattfasta än elva timmar, det krävs flexibilitet hos alla äldreboenden för att klara de äldres olika behov.

- Alla stadens äldreboenden ska erbjuda kvällsmat eller nattmål till de boende, och tillse att ingen har längre nattfasta än elva timmar.

3.1.5 Boendesituation

Det är nödvändigt att Göteborg tar fram fler boendialternativ för äldre. Idag bor allt fler äldre kvar hemma allt längre, vilket inte bara ställer högre krav på hemtjänsten och anhöriga till den äldre, utan också på de bostadsalternativ som kommunen har. Det behöver skapas flera attraktiva bostäder som är anpassade efter det omsorgsbehov och tillgänglighetsbehov som äldre har. En mångfald av boenden ska utvecklas i samarbete mellan kommunen och fristående aktörer. Det handlar om fler trygghetsboenden och seniorboenden, men också blandade boenden där generationer får möjlighet att mötas. Exempelvis såsom Neuberghska planerar att bygga studentlägenheter insprängt med trygghetsbostäder, detta för att få till möten över generationsgränserna.

Det behövs fler äldreboenden samtidigt som det behövs fler förskolor och skolor, byggtakten måste öka. Göteborg behöver därför fler aktörer som vill investera i kommunal välfärd. Staden kommer inte att klara av att genomföra alla investeringar och drift i egen regi. Fler måste vara med och ta ansvar.

För att möta det vill Kristdemokraterna att staden utreder möjligheterna att utfärda kommunala markupplåtelsegarantier för den som kan uppvisa trovärdiga investerings – och driftskoncept inom välfärdsområdet.

- Införa en markupplåtelsegaranti för vissa sociala verksamheter, såsom äldreboenden och skolor.
- Välkomna konkurrens och sociala entreprenörer.

¹⁰ Göteborgs stad uppföljningsrapport 3 2016, Kvalitetsrapport hemtjänst och äldreboende

3.2 Stadens organisation

3.2.1 Öronmärk pengarna till äldreomsorgen

Pengarna som går till äldreomsorgen riskerar omfördelas i stadsdelarna som ser större behov i någon annan verksamhet. Ofta får äldreomsorgen stå tillbaka, och hur stora medel som går till äldreomsorgen skiljer sig stort mellan stadsdelarna. Hemtjänsten kommer genom införande av LOV:en få en och samma timpeng över staden. Det är av stor vikt även för äldreomsorgen i övrigt att få riktade medel som inte kan omfördelas. Öronmärkta pengar gör det lättare att långsiktigt planera sin verksamhet och åstadkomma så bra äldreomsorg som möjligt.

- Att medel till äldreomsorgen ska öronmärkas och inte vara möjliga att omfördela i stadsdelen.

3.2.2 Starta fler hemtagningsteam

För den som bedöms vara utskrivningsklar från sjukhuset så är mottagandet i den egna bostaden sällan förberett på det sätt det bör vara. Många patienter är äldre som sedan tidigare haft hemtjänst men där behovet efter utskrivningen är större. Andra patienter har för första gången behov av hemtjänst eller behov av hjälpmedel och anpassning i hemmet för att klara vardagslivet. Resan från sjukhuset görs ofta med sjukresa till ett hem som ropar tomt av ensamhet. Och även om anhöriga finns tillgängliga för att bistå så blir kontrasten mot sjukhusets ständigt tillgängliga och närvarande personal stor. Nycklar, mat, mediciner, anpassningar i boendet – det är många saker som måste fungera när du precis kommit hem från sjukhuset.

Vi vill underlätta hemgången från sjukhuset till det egna boendet genom att det införs hemtagningsteam vid varje sjukhus. Det innebär att personal finns med redan när du lämnar sjukhuset, följer med i transporten hem, hjälper till vid ankomsten till bostaden, kollar att det finns mat, ordnar med läkemedel för de första dagarna och kanske gör en första anpassning av boendet och hanterar överlämningen till rehabiliteringsteam, den ordinarie hemtjänsten när sådan är beviljad eller övergången till egenvård med stöd av primärvården.

Hemtagningsteamet ska även kunna stå för ett stöd de första dygnet till dess att vård och omsorg i hemmet fungerar tillfredsställande. Genom att underlätta hemgången från sjukhuset ökas tryggheten samtidigt som det minskar risken för snar återinläggning.

- Starta hemtagningsteam med rätt kompetenser, över hela staden, för att underlätta hemgången från sjukhus till det egna boendet.

3.2.3 Äldreboendegaranti

Många eftersträvar att bo kvar i sitt hem så länge som möjligt. Det hemvanda skänker trygghet. Därför är kvarboendepincipen inom äldreomsorgen i grunden god. Att kunna få hjälp i sitt eget hem, så länge som du själv önskar är en viktig välfärdsambition. Ingen vill tillbaka till en tid då det enda alternativet var att anhöriga skötte hela omsorgen eller att du tvingades in på institution. Men lika allvarligt som att tvingas in på ett boende är det när den som inte längre är trygg i hemmet förhindras att få en plats i ett äldreboende. Att flytta till ett särskilt boende, trygghetsboende eller serviceboende är inte något som en äldre person gör i onödan. Skälet till att vilja flytta till ett boende är förstås ofta medicinska, när behovet av praktiska hjälp med vård och omsorg i vardagen blir så påtagligt att hemtjänst inte längre är det bästa alternativet. Men det finns också en stor grupp äldre som upplever otrygghet och ensamhet och därför behöver en annan boendeform. Vi vill därför garantera alla över 85 år möjligheten att flytta till särskilt boende utan biståndsbeslut, om de så önskar.

- Införa en äldreboendegaranti som innebär att alla över 85 år som så önskar, får plats på särskilt boende utan biståndsbeslut.

3.2.4 Bättre uppföljning

De undersökningar som görs av Socialstyrelsen - ska aktivt användas för systematisk utveckling i staden. Genom den enhet som ska tillsättas för att kontrollera de aktörer som genom LOV:en vill bedriva hemtjänst i Göteborg, kommer vi också att få nya möjligheter att följa upp vår egen verksamhet. Det är då avgörande att chefer i verksamheterna får tydlig feedback för att resultaten ska leda till utveckling. Här har staden idag stora brister och socialstyrelsen påpekar i sin senaste rapport att Göteborg behöver bli bättre på den systematiska kvalitetsuppföljningen.

- Ta fram en stadsövergripande plan för systematisk kvalitetsuppföljning av äldreomsorgen i Göteborg.

3.2.5 Kontinuerlig uppföljning av värdighetsgarantier

Göteborg har idag värdighetsgarantier som ska tillförsäkra de äldre delaktighet, att den som kommer från hemtjänsten visar tjänstelegitimation och att om personal är sen så ska den äldre meddelas detta. Enligt Socialstyrelsens enkät ringer sällan personalen om de blir sena och ofta meddelas inte i förväg om en vikarie ersätter ordinarie personal. För den äldre som vill framföra synpunkter på hur äldreomsorgen finns formulär på webben bland annat. Men bara fyrtionio procent av de äldre säger sig veta var de ska vända sig med klagomål och åsikter om vården. Det är oacceptabelt att mer än hälften av de äldre inte vet vem de ska

vända sig till när de inte är nöjda med vården de får, eller upplever sig illa behandlade. Det måste ges tydligare information till de äldre var de ska vända sig.¹¹¹²

- Genomföra kontinuerlig uppföljning av värdighetsgarantierna, och tillse att de efterföljs.
- Utredda möjligheten till kompensation då värdighetsgarantierna inte efterlevs.
- Genomföra en informationskampanj för att tillse att alla äldre vet var de ska vända sig med klagomål eller synpunkter rörande äldreomsorgen i Göteborg.

3.2.6 Upphandlingar med kvalitet

Idag går upphandlingen vad gäller äldreboenden bara på pris. Flera av aktörerna som idag driver äldreboenden har kvalitetshöjande insatser och gör saker utöver det vanliga för att de äldre ska trivas och ha det bra på äldreboendet. Dessa saker ses dock inte som relevanta i upphandlingen.

- Staden ska ta fram en strategi som tillförsäkrar att kvalitet vägs in tillsammans med kostnad, i kommande upphandlingar.

3.2.7 Äldreperspektivet i tjänsteutlåtanden

Idag tar tjänsteutlåtanden som presenteras för stadens nämnder och styrelser hänsyn till en rad perspektiv såsom barnperspektivet och miljöperspektivet bland annat. Belysningen av dessa perspektiv gör det möjligt att identifiera konsekvenser som kan vara avgörande för beslutet. Vi anser att perspektiven ska kompletteras med ett äldreperspektiv. Det är av stor vikt att ta hänsyn till hur äldre påverkas av beslut som politiken fattar i det dagliga arbetet.

- Införa ett äldreperspektiv jämte andra perspektiv i stadens tjänsteutlåtanden.

¹¹ Göteborgs stad uppföljningsrapport 3 2016, Kvalitetsrapport hemtjänst och äldreboende

¹² <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20356/2016-10-2-tabellbilaga.pdf>

3.3 Chefer och medarbetare

3.3.1 Satsning på ledarskap och chefer

Chefer inom äldreomsorgen är avgörande för kvaliteten på vården och omsorgen de äldre får. Samtidigt har enhetschefer och verksamhetschefer ofta ett betydligt större antal underställda medarbetare än andra i jämförbara branscher. Vision har tagit fram en rapport som visar att chefer inom äldreomsorgen som har personalansvar för alltför många medarbetare inte har tillräckligt med tid för återkoppling eller handlingsutrymme för att kunna utföra ett professionellt ledarskap.

Chefer inom äldreomsorgen tar ofta ett stort ansvar för lokalerna och utemiljön runt omkring. Det kan handla om allt ifrån se över renoveringsbehov till att se till att det finns handikappsplatser på parkeringen. Sådana uppgifter tar tid ifrån chefens uppdrag i att leda verksamheten.

Det är viktigt att erbjuda stadens chefer inom äldreomsorgen relevant vidareutbildning. Just nu sker flera förändringar inom äldreomsorgen, såsom nytt IT stöd, LOV inom hemtjänsten och övergång till genomförd tid, vilket gör det extra viktigt att ge råd, stöd och utbildning. Att följa upp antalet anställda som cheferna har ansvar för regelbundet, är också av stor vikt.

- Tillse att cheferna inom äldreomsorgen har ett rimligt antal medarbetare att ansvara för.
- Se över chefernas ansvar vad gäller lokaler och utemiljö.

3.3.2 Bättre hälsa hos personalen

Äldreomsorgen har länge dragits med höga ohälsotal och sjukskrivningarna har varit höga. I Östra Göteborg var 15 procent av de anställda inom äldreomsorgen sjukskrivna.

Ohälsotalen beror på flera saker, den fysiska arbetsmiljön är tung och två av fem medarbetare inom äldreomsorgen upplever fysiska besvär kopplade till arbetet. Varje chef har många medarbetare och en komplex organisation att styra med en verksamhet som ska pågå dygnet runt och ibland på mycket skilda geografiska platser. Många medarbetare och chefer upplever svårigheter i samarbetet mellan verksamheter och medarbetarna uttrycker brist på återhämtning och måltydighet.

För att komma åt den problematik som beskrivs togs en handlingsplan fram under 2015 som klubbades av kommunstyrelsen. Där beskrivs bland annat vikten av hållbar bemanning, IT stöd och en trygg arbetsmiljö.¹³

Vi vill på området lägga till några förslag utöver de som fanns i planen:

¹³[http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/00FD80003B032857C1257F3E004298EB/\\$File/2.1.3_20160127.pdf?OpenElement](http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/00FD80003B032857C1257F3E004298EB/$File/2.1.3_20160127.pdf?OpenElement)



- Införa tydliga rutiner över hela staden, för hur ansvarig chef ska följa upp en sjukskrivning med start redan från första dagen.
- Ha en tydlig plan över staden kring friskvård för medarbetarna.

3.3.3 Öka kompetensen hos hemtjänsten

I socialstyrelsens rapport "Vård och omsorg av äldre", konstateras att långt fler personer 65 år eller äldre har kommunal hälso – och sjukvård i ordinärt boende (hemsjukvård) vid jämförelse med antalet personer i särskilt boende. Ett resultat av att allt färre fått beslut om särskilt boende de sista åren. Det är därför nödvändigt att stärka medarbetarnas kompetens för att möta äldre med högre vårdbehov inom hemtjänsten.

- Att staden erbjuder fler alternativ till kompetensutveckling, och tydliga karriärmöjligheter.

3.3.4 IT och Teknik en självklar del av framtida äldreomsorg

Inom sjukvården är teknikutvecklingen självklar, men inom äldreomsorgen har ny teknik haft svårare att vinna gehör. Det finns exempel på kommuner, likt Västerås, som har kommit mycket långt i användningen av teknik inom äldreomsorgen. Göteborg har inte satsat på området och det ser olika ut mellan stadsdelarna. Det är dags att se till att innovationskraften tillvaratas också inom äldreomsorgen.

Anpassning av bostäder och utemiljö, teknik som bryter isolering och ger ökad social samvaro är områden som behöver utvecklas och tillgängliggöras. Innovationer som förbättrar organisation, arbetssätt, medicinteknik och IT-tjänster måste främjas. Det är en förutsättning för att göra vården och omsorgen om äldre mer personcentrerad och öka möjligheterna till ett självständigt och gott liv.

- Göteborg lägger fokus på hur IT och teknik kan utveckla äldreomsorgen.
- Alla äldreboenden i Göteborg ska ge hyresgäster och medarbetare tillgång till Wifi.

4. Sammanfattning

Äldreomsorgen står inför utmaningar. Vi lever allt längre och ställer allt högre krav på kvalitet och tillgänglighet. Det är i allt väsentligt en mycket positiv utveckling. Men den måste mötas av åtgärder som ger förutsättningar för en bättre, tryggare och värdigare äldreomsorg. Det är mot denna bakgrund Kristdemokraterna i Göteborg funnit det nödvändigt att utveckla äldrepolitiken.

I rapporten beskrivs Göteborgs utmaningar utifrån statistik från Socialstyrelsen och Kolada, vilken visar att det finns mycket kvar att göra för att staden ska kunna erbjuda storstädernas bästa äldreomsorg. Vidare beskrivs förslag till utveckling av stadens hemtjänst, äldreboenden och träffpunkter bland annat.



Kontakt

Kristdemokraterna Göteborg

Post – och Besöksadress

Drottninggatan 30

411 14 Göteborg

Telefon. 031 13 89 30

Epost: gbg@kristdemokraterna.se

Twitter: [@kd_gbg](https://twitter.com/kd_gbg)

Instagram: [@Kristdemokraternagbg](https://www.instagram.com/Kristdemokraternagbg)

Hemsida: www.kdgoteborg.se

David Lega, Kommunalråd (KD)

Postadress

Davids Lega

Kommunstyrelsen

404 82 Göteborg

Besöksadress

Rådhuset

Gustav Adolfs torg 1

Epost: david.lega@kristdemokraterna.se

Twitter: [@davidlega](https://twitter.com/davidlega)

Instagram: [@legadavid](https://www.instagram.com/legadavid)

Facebook: facebook.com/legahandsfree

